

fuzinar

Leto XXXI

Ravne na Koroškem, februar 1994

Št. 2

V.D. GENERALNEGA DIREKTORJA
SLOVENSkih ŽELEZARN -
DIP. INŽ. ANDREJ KOKALJ

NOVI KORAKI V PRIHODNOST

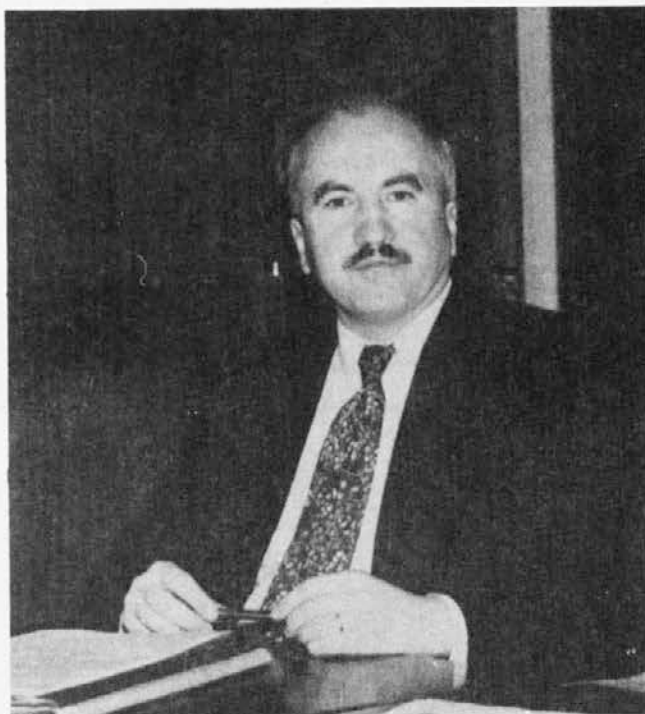
Kakor smo poročali v 1. številki Novic, je upravni odbor Slovenskih železarn 4. januarja letos določil za v.d. direktorja koncerna dipl. inž. Andreja Kokalja. Ob prevzemu funkcije je predložil program, ki ga v naslednjem sestavku povzemamo.

STANJE V SLOVENSkih ŽELEZARNAH JE ZASKRBLJUJOČE

Sanacija Slovenskih železarn se je pričela 20. novembra 1992, ko je slovenski parlament sprejel tri zakone:

- o jamstvu R Slovenije za obveznice, izdane za sanacijo SŽ (280 mio DEM)
- o pokrivanju izgube za leto 1991 - 4,369 mia SIT blagajniških zapisov
- o jamstvu R Slovenije za kredite za trajna obratna sredstva SŽ - 72 mio DEM do leta 2000.

Po dobrem letu je stanje v Slovenskih železarnah neugodno. Obveznice predstavljajo zanje veliko breme (kranjski banki bo npr. za glavnico 94 mio DEM v 30 letih treba plačati 320 mio DEM), saj je plačilni rok začel teči že 1.1.1993, plačevanje dolga z 8-odstotnimi obrestmi pa pomeni zajedanje v že tako slabo likvidnostno stanje Slovenskih železarn.

Pravi učinek sanacije ima zakon o pokrivanju izgube za leto 1991, saj je država z blagajniškimi zapisi pokrila dolgove SŽ pri ELES, Slovenskih železnicah, Petrolu in drugih velikih upnikih.

Brez kreditov za trajna obratna sredstva, za katera jamči država, bi se Slovenske železarne že ustavile. Vendar trajna izguba v sistemu izničuje blagodejnost učinka, saj nekatera podjetja niso sposobna plačevati niti 50 odstotkov teh kreditov.

Velike težave povzročajo neuskkljenost računovodskih sistemov v podjetjih Slovenskih železarn na Jesenicah, Ravnah in v Storah. Lani so z revizijami ugotavljali dejansko bilančno stanje, toda to omogoča le razjasnitev za nazaj, ne pa sprotnega obvladovanja položaja.

Vodstvo koncerna je v letu 1993 centraliziralo komercialno v Ljubljani, da bi s skupnim nastopanjem in z velikimi nabavnimi količinami dosegli sinergijske učinke.

Zaradi slabih rezultatov je 1.1.1994 sledila ponovna decentralizacija, ki bo omogočila boljšo obvladljivost sistema podjetij koncerna, ne bo pa spremenila neurejenosti informacijskega sistema.

Po sanacijskem načrtu bi smele Slovenske železarne v letu 1993 ustvariti 4,3 mia SIT izgube, konec novembra pa je kazalo, da bo znašala okrog 7 milijard SIT.

KALILNICA

V letošnji prvi številki Informativnega fužinarja smo poročali o tridesetletnicah Valjarne in Kisikarne, o tem, da je Kalilnica praznovala petdesetletnico obratovanja, pa smo izvedeli prepozno. Direktorju dipl. inž. Cvetu Barbiču smo zato dali besedo v tej številki.

"Po dokumentih nismo mogli ugotoviti datuma, ko je začela obratovati kalilnica v ravenski železarni, vemo le, da je bilo to leta 1943 in odločili smo se, da priredimo skromno praznovanje ob koncu leta.

Proslavljali bi bili bolj slovesno in hrupno, ko bi se imeli česa veseliti, žal pa ugotavljamo, da imajo tisti, za katere delamo, do nas bolj mačehovski odnos. Morda tudi nismo prav organizirani, saj je naša dejavnost bliže metalurški, smo pa v sklopu mehanske predelave. Strojniki štejejo toplotno obdelavo kot nujno zlo. Izpopolnjujejo zmogljivosti strojne obdelave, za Kalilnico pa vedno zmanjka denarja, čeprav brez nje ne morejo in je za njihovo proizvodnjo odločilnega pomena."

V preteklosti so razvojne službe Železarne Ravne izdelale že več projektov za posodobitev Kalilnice, vendar nobenega niso uresničili. Ker se zahteve naročnikov vse bolj zaostrojujejo, so morali določene izdelke začeti voziti na kaljenje drugam, hitrorezne valje npr. v Avstrijo.

Ceprav Kalilnica nove opreme ni dobila, tudi ni čakala križem rok na svoj propad, saj se njeno vodstvo zaveda, kakšen pomen ima za proizvodnjo v Železarni Ravne, na razpolago pa mu je tudi vsestransko bogato znanje strokovnjakov z različnih področij.

Kalilnica se posodablja z malimi koraki

Že v sedemdesetih letih so klasično cementacijo nadomestili s postopkom v pečeh Ipsen, pozneje so obnovili več kalilnih peči.

Za potrebe namenske proizvodnje so pred leti iz Nemčije uvozili enajstmetrsko plinsko globinsko peč Loisar, lani pa so v kalilnici 2 dokončali električno globinsko peč za toplotno obdelavo izdelkov, dolgih 8,5 m in težkih do 15 ton. To peč so naredili po načrtih strokovnjakov Železarne Ravne in torej predstavlja velik dosežek domačega znanja.

Prav tako so v Kalilnici lani popolnoma obnovili merilno tehniko pri vseh napravah za toplotno obdelavo, kar predstavlja za ta obrat prvi večji korak v razvoju.

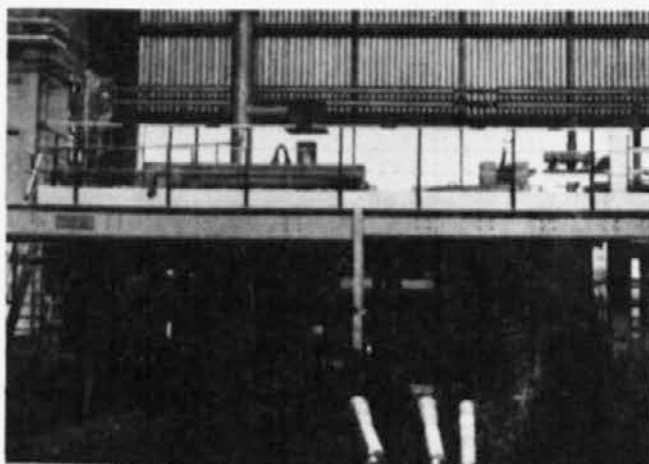
Tudi v letu 1994 se ne bodo odpovedali investicijam. Do konca maja nameravajo zgraditi peč za kaljenje do 2 m dolgih hitroreznih valjev s temperaturo do 1250 °C. Tudi to peč bodo naredili domači strokovnjaki. S tem se bodo izognili kaljenju valjev v Avstriji in težavam, ki jih imajo z ravnanjem v

hladnem stanju.

Preurediti nameravajo še globinsko peč za plinsko cementacijo obdelovancev, dolgih do 3 m. V Sloveniji je po tovrstnih storitvah že veliko povpraševanje, še povečalo pa se bo, če bo znova zaživel program Pnevmatike. Zdaj lahko v pečeh Ipsen cementirajo le izdelke, dolge do 1 m, trda, klasična cementacija pa je predraga.

Ce bodo v STO razširili program ležajev, bodo v Kalilnici prisiljeni kupiti indukcijski stroj s spremenljivimi frekvencami. S tem agregatom bi lahko kalili tudi tanke valje od debeline Ø 10 - 15 mm naprej in tako zaokrožili indukcijsko kaljenje od te debeline do premera 700. Aparat za indukcijsko kaljenje valjev od premera 400 naprej so potrebam kalilnice prilagodili strokovnjaki ETS. Instalirano frekvenco 1000 Hz so namreč dopolnili s spremenljivimi frekvencami 50 - 250 - 500 - 700 Hz, tako da naprava zdaj ustreza za vse potrebe tovrstne obdelave.

Na Ravnah bi lahko imeli centralno kalilnico

"Kljub navedenim pridobitvam se v Kalilnici še nismo odpovedali projektu centralne kalilnice za Slovenijo. Menimo, da Slovenija ni tako bogata, da bi lahko imela vsaka strojna predelava lastno, neizkoriščeno kalilnico. Lastna toplotna obdelava je smotrna le pri veliki serijski proizvodnji."

Svoje mnenje in načrte

utemeljuje direktor Barbič s tem, da so do zdaj v Kalilnici opravili veliko uslug za zunanje naročnike, razmerje pa se v njihovo korist še povečuje, saj se slovenska predelovalna industrija pobira hitreje kot koroška.

Centralna kalilnica na Ravnah naj bi delovala po vzoru uslužnostnih kalilnic na Zahodu. Opremljena mora biti za vse postopke toplotne obdelave, tudi kemijske (npr. nitriranje, karbonitriranje), na razpolago pa morajo imeti tudi možnosti laboratorijskega preskušanja in ljudi s tehnološkim znanjem. Vse to na Ravnah je, tudi večina jekla je iz domačih peči, zato ni razloga, da se projekta, ki je bil izdelan že pred leti, ne bi ponovno lotili. Stal naj bi okoli 10 milijonov DEM in ob sofinanciranju slovenske predelovalne industrije bi po menju direktorja moral uspeli. Toliko znanja - od kemije do metalurgije in strojništva - kot na Ravnah ni združenega nikjer v Sloveniji, temu pa se pridružujejo še ustrezni laboratoriji in merilnica, zato bi bilo škoda, ko bi načrt prevzeli kje drugje.

Pred nekaj leti je vodstvo ravske Kalilnice poskušalo pridobiti zainteresirane predelovalce za skupen podvig, vendar je bil to čas osamosvajanja Slovenije, ki za uresničevanje takih na-

črtov ni bil ugoden. Zdaj, ko si vsaj nekateri že bolj upajo gledati v prihodnost, bi se ga morali ponovno lotiti. Dobro bi bilo, da bi ta projekt uresničili tudi zato, ker je ekološko čist in bi torej umirajoči Koroški lahko prinesel samo korist.

Kalilcem ob jubileju čestitamo in jim želimo uspešno pot v prihodnost.

Mojca Potočnik

NUJNI SO UKREPI ZA IZBOLJŠANJE STANJA

Zaradi nejasne slike o stanju v Slovenskih železarnah je v.d. generalnega direktorja dipl. inž. Andrej Kokalj zahteval "100 dni vladnega miru", da bi to sliko razjasnil in ugotovil, ali je sanacijski program, pripravljen oktobra 1993, uresničljiv ali ne.

V tem obdobju naj bi vzpostavili enoten računovodski in kalkulativni sistem, vodstvo koncerna pa bo strogo nadzorovalo poslovno politiko družb in poskrbelo za kadrovske ukrepe, kjer odločitev koncerna ne bodo spoštovali. Koncern bo začel opravljati upravljalno funkcijo na podlagi kapitala, operativne posle pa bo predal družbam. Komuniciranje z lastnikom bo strogo hierarhično, o spremembah premoženja in sanaciji bodo odločali le na liniji: vlada R Slovenije - upravni odbor Slovenskih železarn - generalni direktor (poslovodstvo). O tem, koliko bo pri sanaciji posameznih železarn upoštevala regionalne interese, odloča vlada.

V trimesečnem obdobju bo generalni direktor z ekipo iskal odgovore na vprašanje, ali je bilo "razbitje lokacij" razumno, ali je bil predlog Phare dovolj ekonomski (in ne preveč političen), ali so predlogi investicij za nadaljnji razvoj dovolj konstruktivni in ali je združitev Metala in Jekla dolgoročno smiselna.

Vprašanje je, ali lahko uspe kakršna koli sanacija Jekla Štore, ki ne predstavlja podvajanja zmogljivosti, in ali nista strateški zavezanci Metala Ravne (bolj kot nizkolegirani program) lastna predelava (kovačnica, jeklovlek, toplotna obdelava) in zahtevna strojna industrija na Ravnah, drugod v Sloveniji in v tujini.

Za sanacijo Slovenskih železarn bo v prihodnje odločilen marketing. Zato bo treba urediti razmerja do zunanjih firm in predstavništev - pridobiti večinski delež v vseh zunanjih firmah in vse podrediti eni; vsa dosedanja predstavništva pa je treba poimenovati po tej izbrani firmi.

Takoj je treba zgraditi komercialno zunanjetrgovinsko mrežo in vzpostaviti nove komercialne točke na trgih bližnjega vzhoda in Evropske skupnosti. To bo stalo 200.000 DEM letno, načrt pa je treba takoj uresničiti.

Komercialnemu sektorju je treba dati večji poudarek in z izobraževanjem njegovo strukturo izboljšati.

Uvesti je treba komercialni kontroling nad celotno zunanjetrgovinsko mrežo in nad komercialno politiko posameznih družb.

Zagotoviti je treba najboljše pogoje pri nabavi strateških surovin za vse družbe.

Posle iz leta 1993 je treba razdeliti na družbe. Razčistiti bo treba preteklo finančno stanje in vzpostaviti nadzor nad celotnim gibanjem premoženja.

Sestaviti bo treba močno strokovno ekipo, ki bo

tehnično nadzorovala vse nove investicije in poslovanje ter sodelovala pri nadzovanju financ. Finančni in tehnični kontroling bosta predstavljala jedro upravnih odborov proizvodnih družb.

Koncern se bo v letu 1994 prestrukturiral kadrovske, lastniško in statusno.

Za kadrovske prestrukturiranje bo poleg državnih treba najti tudi lastna sredstva.

S privatizacijo spremljajočih dejavnosti oziroma podjetij naj bi pocenili poslovne stroške družb A.

Lastniško se bodo preoblikovale vse družbe A, ki bodo našle partnerje, pripravljene sovlagati v njihov razvoj. Za to sta potrebna dober poslovni rezultat in ugodna bilanca stanja.

Koncern se mora reorganizirati v delniško družbo. Kar najhitreje mora začeti delovati koherentno, medsebojno usklajeno, zato mora imeti na razpolago enoten informacijski sistem.

NOVA ORGANIZACIJA KONCERNA

Koncern bo po novem organiziran tako, kakor prikazuje shema. Vsi zaposleni, ki po tej organizacijski shemi v njem niso našli mesta, so od 1.2.1994 dalje trajni presežki.

Boris Marolt je direktor Jekla Štore in vodja kriznega štaba za obdobje 100 dni za podjetje bivše Železarne Štore.

Člani poslovodnega odbora:

Vinko Pogačnik - podpredsednik PO

Mitja Dobnik - član PO za finance

in ekonomiko

Srečko Senčič - član PO za marketing

dr. Vasilij Prešern - član PO za tehnični razvoj

Brane Žerdoner - član PO za prestrukturiranje

Člani PO so morali do 1. februarja predlagati število in strokovnost strokovnih delavcev, ki naj bi bili zaposleni v koncernu. Ta naj bi bil sestavljen iz: poslovodstva, tehničnega štaba, intervencijskega štaba, marketinga, tehničnega razvoja, prestrukturiranja ter skupine za finance in ekonomiko, skupno bi to pomenilo 38 delovnih mest za 100 dni - do sprejema novega sanacijskega programa.

Pripravila Mojca Potočnik

ORGANIZACIJSKA SHEMA

UPRAVNI ODBOR SLOVENSkih ŽELEZARN

TEHNIČNI STAB (5)	PRESEDNIK POSLOVODSTVA				INTERVENCIJSKI STAB (3-4)
	Podpredsednik poslovodstva				
	MARKETING	FINANCE IN EKONOMIKA	TEHNIČNI RAZVOJ	KADROVSKO IN LASTNIŠKO PRESTURIRANJE	
- tajništvo - poslovni sekretar - prevajanje - šofer	- zunanje trgovinska mreža	- koncernske finance	- strategija programskega razvoja	- kadrovske prestr.	- finančna revizija
	- komercialni kontroling	- operativne finance in knjigovodstvo	- tehnični kontroling	- lastniško prestr.	- informatika
	- strategija tržnega razvoja	- finančni kontroling	- razvoj kakovosti	- statusne spremembe	- tehnika tehnologija
		- plan, analize			

VZMETARNA JE DOKAZALA SVOJO VITALNOST

Ravenska Vzmetarna se lahko pohvali z več kot petdesetletno tradicijo, vendar njen dosedanji razvoj ni bil enovit. Proizvodni program Vzmetarne so nekatera vodstva štela kot tujek v Železarni Ravne, zato so ga nameravala opustiti in po letu 1970 v opremo obrata niso več vlagali. Leta 1987 je poslovodni odbor sklenil, da "bomo proizvodnjo vzmeti prisiljeni obdržati najmanj še pet let z minimalnimi vlaganji." Krajšega roka za zaprtje niso mogli določiti zaradi zahtev trga, ki ni maral postati odvisen od edine vzmetarne v Jugoslaviji (v Srbiji), in zato, ker po tedanji zakonodaji delavcev še ni bilo mogoče odpuščati brez vsake socialne varnosti.

Pozneje se je pokazalo, da je bilo prav, ker so glede prenehanja proizvodnje vzmeti oklevali, saj bi drugače slovenski kupci po razpadu Jugoslavije postali povsem odvisni od uvoza.

Pohvala vsem, ki so sodelovali v projektu Revoz: sodelavcem iz Razvoja STO, delavcem VIP, bivšega PII, službe za VPD, Komerciale STO in vsem delavcem Vzmetarne, prav tako Pleškarstvu Sonjak!

**Vodja projekta Revoz
Dušan Strmčnik, dipl. inž.**

Stabilizatorji za Revoz

Ko je po ukinitvi tozgov Vzmetarna prišla v sklop STO, so pred tremi leti v razvojnem oddelku podjetja začeli s "projektom Revoz", ki je imel nalogo uvesti proizvodnjo avtomobilskih stabilizatorjev za Renault oziroma za njegovo slovensko podjetje Revoz. Konec lanskega leta je bil projekt končan s tem, da je ravenska Vzmetarna postala 100-odstotna dobaviteljica prednjih stabilizacijskih drogov (stabilizatorjev) za avtomobil Renault 5. Že prej pa so začeli z redno proizvodnjo večjih stabilizatorjev za TAM.

O projektu in proizvodnji stabilizatorjev v Vzmetarni je vodja projekta in direktor obrata dipl. inž. Dušan Strmčnik povedal:

"Pomembno je, da je celotna tehnologija z vsemi potrebnimi stroji in napravami plod domačega znanja in dela. Naša tehnologija je konkurenčna svetovni tehnologiji pri tovrstni proizvodnji, saj se za naše naprave zanimajo tudi tuji proizvajalci strojne opreme. Dobili smo že dve ponudbi Rolfa Pöcklerja, ki opremlja vzmetarne po vsem svetu, z njim pa smo tudi že podpisali pogodbo, s katero se zavezuje, da bo zastopal naše interese na tujih trgih."

Ostri pogoji

Med Renaultove dobavitelje se ni lahko uvrstiti. Tudi Vzmetarna je morala izpolniti naslednje kriterije:

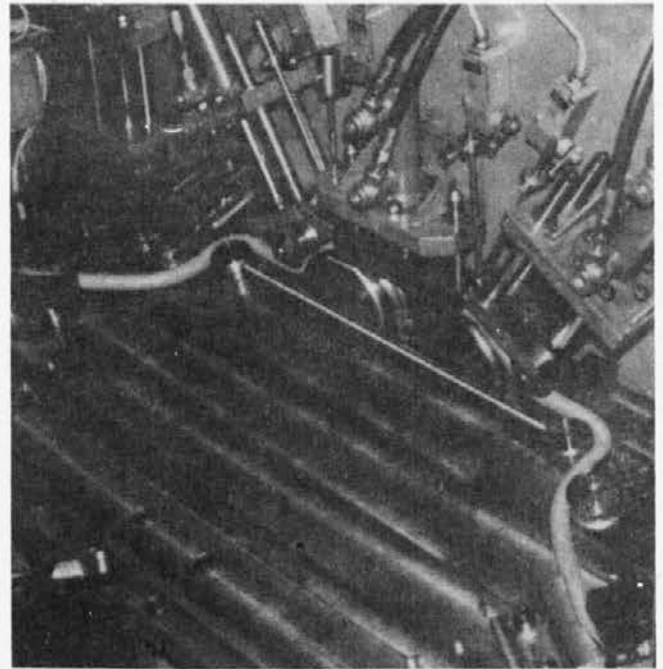
1. ob avditu mora biti proizvajalec uvrščen najmanj v grupo B
2. izdelki morajo biti konkurenčni na pragu tovarne vsem drugim tovarnam v svetu, s čimer se izgubi prednost bližine do končnega porabnika
3. kakovost sploh ne sme biti vprašljiva
4. dobavne roke je treba dosledno izpolnjevati
5. določen je dan sprejema blaga (sreda)
6. zaloga v Revozu zadošča le za 10 dni, kar je skrajni maneverski prostor za proizvajalca
7. za trajnostne preizkuse na izdelkih je bilo treba izdelati poseben stroj.

Postati dobavitelj Renaulta za prvo vgradnjo je pomembno predvsem zategadelj, ker to lahko pomeni tudi vstopnico za druge trge. Prodreli bi želeli predvsem na madžarsko tržišče in v nemško avtomobilsko industrijo.

Stabilizatorji zavzemajo 10 do 15- odstotni delež v proizvodnji Vzmetarne, kar mogoče na prvi pogled ni veliko, deluje pa kot kritični mejnik, ko se odloča o nadaljnjem razvoju ali prenehanju proizvodnje. V Vzmetarni so s tem uspešnim projektom dokazali, da so sposobni proizvajati za današnji čas.

"Več kot celoten projekt je vredno znanje, ki smo si ga z njim pridobili pri zagotavljanju kakovosti in pri sodelovanju s kupci," je dejal direktor Strmčnik. Podobno kot pri tem projektu, sodelujemo tudi z drugimi kupci, npr. s TAM in Vozili Nova Gorica. Za nas je razveseljivo, da proizvodnja pri naših kupcih raste, čeprav imajo zaradi starih dolgov, ki jih nihče ni odpisal, še vedno likvidnostne težave."

Težke stabilizatorje za TAM - nastali so kot stranski produkt razvoja ob stabilizatorjih za Revoz - so v Vzmetarni uvedli v redno proizvodnjo precej hitreje, saj jih tu niso ovirali birokratski predpisi; z njimi so v celoti nadomestili uvoz iz Nemčije.

Za TAM - Gospodarska vozila izdelujejo v Vzmetarni na Ravnah parabolične vzmeti za vse tipe vozil, začeli pa so s poskusno proizvodnjo zračnih vzmeti, ki so še zahtevnejše od paraboličnih. Naradili so že vzorce za TAM - BUS, in sicer za avtobuse, ki jih bodo prodajali tudi v Izrael.

Čeprav imajo v Vzmetarni izjemno stare naprave, saj je kar 80 odst. opreme odpisane, delajo dokaj dobro. Lani so imeli manj kot 1 odstotek realizacije stroškov s popravili in reklamacijami zaradi slabe kakovosti. V delavnici so zelo skrbeli za dosledno upoštevanje tehnoloških predpisov. Sestavili so tim za kakovost in ta se mesečno sestaja ter rešuje vprašanja v zvezi s kakovostjo. Certifikata Vzmetarna še nima (STO ga ima za laboratorije), po sistemu Renaulta je uvrščena v grupo B, po sistemu TAM - IVECO pa v grupo A.

Dokaj redna proizvodnja in uvedba novosti v proizvodnji dokazujeta, da je Vzmetarna kljub zastarelosti opreme perspektiven obrat. Njeno zapiranje ni več aktualno.

Mojca Potočnik

OB REORGANIZACIJI:

INOVACIJE - PRIZNAMO ali NIČ VEČ

Slovenija je pred osamovojitvijo prijavila petnajst do dvajset patentov na milijon prebivalcev (v Jugoslaviji 3-4), vendar je že za Avstrijo zaoznojala v razmerju ena proti deset.

Uvedba podjetništva in zasebne lastnine pa je v tem času že sama po sebi največ naredila za spodbujanje inovatorstva. V pičlih dveh letih smo se po številu prijav na prebivalca znašli v istem velikostnem razredu kot npr. Švicarji, Nemci in Avstrijci (277 patentov, že več kot 600 patentnih prijav, več kot 1000 prijav za blagovno znamko...).

Kje so tu podjetja (družbe) bivše Železarne Ravne (v nadaljevanju "podjetja")?

Lani je bilo prijavljenih 12 novih inovacijskih predlogov, od katerih je bila pri šestih podpisana pogodba o inovaciji, pri štirih pogodba o koristnem predlogu, dve zadevi pa še nista rešeni. Vse omenjene so s

področja tehnološko-proizvodnih, tehničnih sprememb in izboljšav. Patentne prijave v teh letih ni bilo NOBENE. Trenutno podjetjem ne traja več nobena zaščita industrijske lastnine (zaščite izumov, patenti), razen zaščite blagovne znamke (znak Železarne Ravne z elektro pečjo - RAVNE) na območju republik nekdanje Jugoslavije.

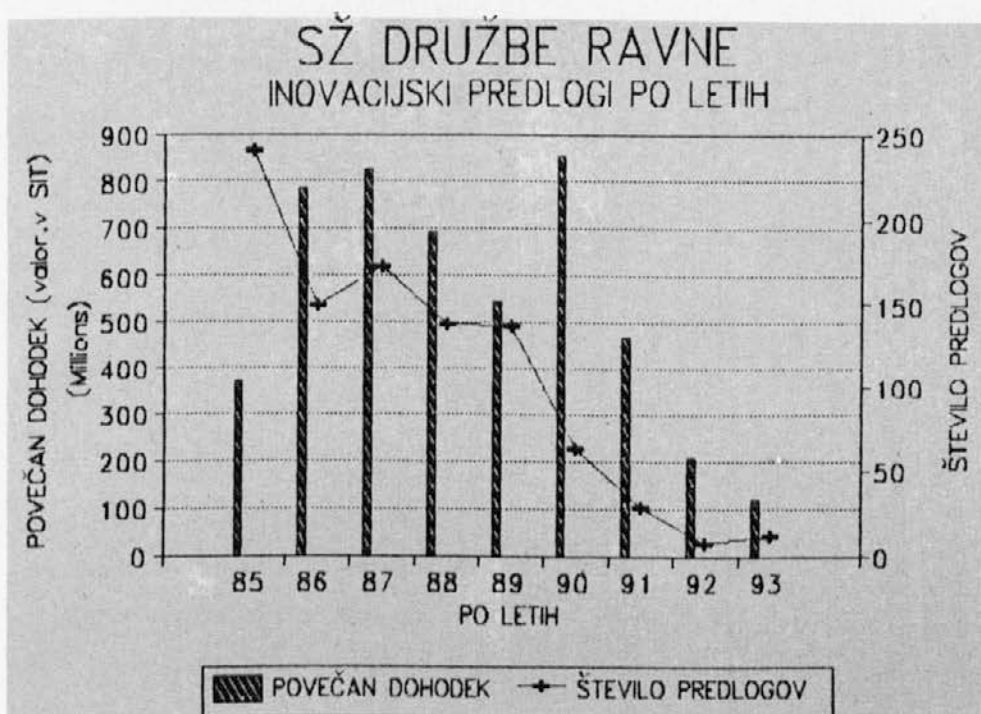
Po zadnjih razgovorih z vodilnimi kadri družb A razumem voljo oz. politiko v smislu: "INOVACIJ NE POTREBUJEMO oz. za to bo poskrbela naša služba za razvoj in raziskave", kot legitimno voljo in politiko direktorjev, nikakor pa se z njo ne strinjam.

Zakaj je smiselno obdržati inovativno dejavnost?

Iz preprostega razloga; vsem zaposlenim mora biti jasno, da je vsako delo možno opraviti kvalitetneje in racionalneje, oz. da smo lahko ustvarjalni tudi in predvsem v službi - na delovnem mestu. To je enostavno dobro in perspektivno za vsako podjetje, seveda pa mora

Pregled in trend inovacij zadnjih let je razviden na grafu:

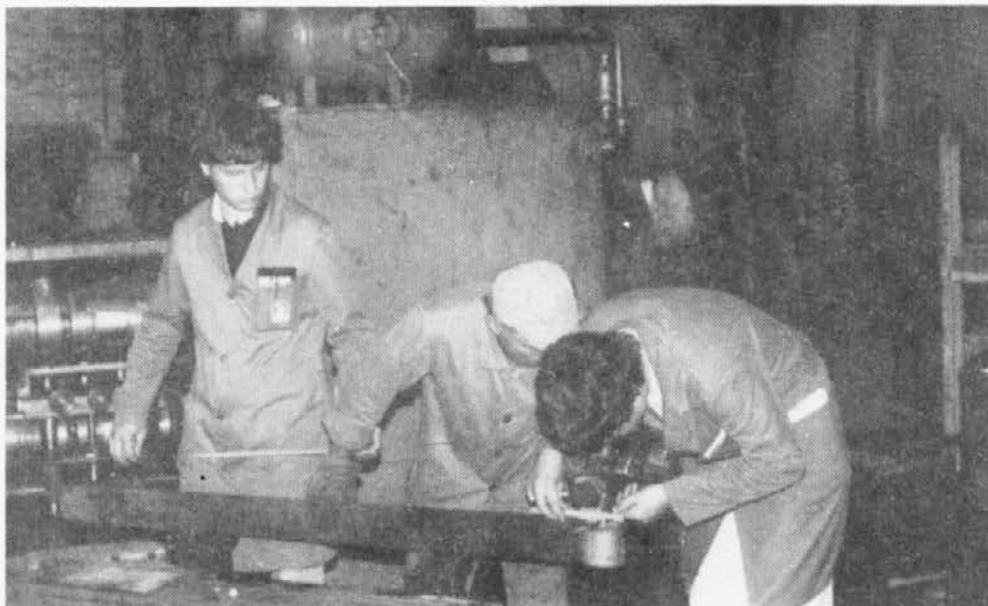

za to nekaj storiti, podpirati ustvarjalno in inovativno notranjo klimo.

Direktor sam je preobremenjen, da bi se ukvarjal še s postopki in dejavnostmi okoli inovacij, žalostno pa bi bilo, da bi se odločitve pri posameznih konkretnih predlogih sprejemale "ad hoc" ali "v odvisnosti od vremena v njegovi pisarni". V vseh spornih zadevah pa je postopek zelo pomemben.

Tudi brez animacije, spodbujanja in pospeševanja množične inovacijske dejavnosti v vseh podjetjih nekdanje Železarne Ravne so nekateri avtorji vztrajali, uresničili svoje ideje in tudi podpisali pogodbe (sicer v minimalnem številu in za minimalne deleže inovacijskega plačila - glej realizacijo inovacij 93). Prav te dejavnosti bi edino opravičevale delovno mesto v Službi za inovacije, sam prihranek iz inovacij pa stroške v zvezi s to dejavnostjo, za katero pa je potreben vsaj minimalen čas, da se zadeve strokovno in korektno, po sprejetih merilih, izpeljejo.

Trend realizacije, razvoja in sedanja politika vodstev podjetij množičnim inovacijam nista

naklonjena. V bližnji preteklosti so dobile image korupcije, dodatne plače vodilnim in na drugi strani t.i. "sindikalistične tehnološke izboljšave", danes pa "NEBODIGATREBA - STROŠEK".

Ali se bo ta trend s privatizacijo, ki je v teku, sam po sebi (kot v uvodu - s privatizacijo podjetij) spremenil?

Slovenija je po omenjenih rezultatih že na poti zgodbe o uspehu, kaj pa mi?!

Dejstvo je, da pravica vseh zaposlenih (in dolžnost nekaterih) do ustvarjalnega dela obstaja, kar urejajo Zakon o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja (ZTPDR), Zakon o industrijski lastnini, kolektivna pogodba in Pravilnik o inovacijah, sprejet v vseh podjetjih Železarne Ravne.

Do danes (oz. do formalne ukinitve Poslovnega servisa) so te zadeve vsem omenjenim podjetjem urejali v Poslovnem servisu v okviru Kadrov - sistem plač - inovacije. Vprašajmo se, **"kako bo podjetje (družba) v prihodnje reagiralo, ko bo na svoj naslov prejelo prijavo inovacije?"**

Možnih odgovorov je več, od dveh bistvenih (v naslovu) pa bi rad podal nekatere vsebinske in pravne posledice možnih odločitev.

a) PRIZNAMO Inovacijski predlog kot INOVACIJO ali KORISTNI PREDLOG ali ga celo PATENTIRAMO kot IZUM.

Za priznanje inovacije, kar je prvi pogoj za inovacijsko plačilo, je pač potreben postopek oz. merila, ki so v podjetjih sprejeta in se tudi uresničujejo. Kljub začetnemu izhodišču, naj bi bil sistem znotraj Železarne Ravne enoten, je hitro prišlo do različne politike v posameznih podjetjih, kar je glede na specifičnosti le-teh tudi razumljivo. Splošna pravila (kompetence direktorja, delitev na usmerjene in množične inovacije, komisijska obravnava, dobiček kot osnova za izračun ali pavšal, kontrola ekonomske stroke itd.) so se izkazala kot sprejemljiva za vse, nikjer pa ni bilo čutiti želje po animaciji, aktivnem pospeševanju in spodbujanju te dejavnosti, kar tudi kaže končno število prijav.

Torej, pravilnik obstaja, inovacijo priznamo pač po postopku, ki ga predvideva.

b) "NIČ VEČ" - torej možen odgovor predlagatelju inovacije: V našem podjetju tega ni več, vse, kar delaš, je v tvojih delovnih nalogah, za kar dobiš plačo! Tudi zaradi tvoje ustvarjalnosti in učinkovitosti si obdržal delovno mesto, in to naj bo tvoj glavni motiv!

- Pri tem odgovoru se lahko zgodba tudi konča (navsezadnje bi vsak rad delal v taki družbi, kjer bi delovno mesto in plača bili tako ugodni, da bi bil tak odgovor tudi sprejemljiv).

- Če predlagatelj s tem odgovorom ne bo zadovoljen (ali če odgovora sploh ne bo prejel - 30-dnevni rok po 81. členu ZTPDR), se bo pritožil, kar mu omogočajo prej našteti zakoni in predpisi (seveda, če se ne bo zbal morebitnih negativnih učinkov).

Poleg nezadovoljstva predlagatelja - zaposlenega (brezvoljnega, neproduktivnega) in težav vodstva podjetja s

pritožbo - se ob neskljenem dogovoru (rešitev je vedno v kompromisu med zelenim in možnim na obeh straneh) obe-tajo tudi sodni stroški in zelo verjetno poravnalni stroški podjetju, saj je na tem področju zakonodaja še zelo na strani avtorjev (kar pa je zaradi znane "hitrosti" našega sodstva lahko tudi zavestno izsiljen, sicer neugoden kredit).

Najmanj, kar podjetje "mora" (oz. se mu izplača) imeti urejeno, je sistem (po sedaj veljavnem pravilniku

tja sodi tudi služba za inovacije), ki konec koncev omogoča tudi argumentirane negativne odgovore oz. druge oblike motivacije delavcev, ki so zakonsko opredeljene (53. člen ZTPDR).

Prav je, da vas ob tem opomnim, da je **v fazi osnutka nova podjetniška kolektivna pogodba** (soavtor te je tudi pisec tega članka), ki ima v poglavju "INOVACIJE" razdelan postopek in merila za obravnavo. To bo poenostavilo probleme, ki jih tu nakazujem (služba za inovacije, pravilnik, pogodbe...), vendar je sprejem pogodbe postavljen v zelo nedoločen čas.

ZBUJANJE USTVARJALNOSTI je pot iz zaostanka za razvitim svetom, kamor brez inovacij lahko gremo le kot sužnji.

AKTIVIRAJMO USTVARJALNE POTENCIALNE LJUDI!

Dušan Petrovič

VIRI:

- dokumentacija Službe za inovacije pri Poslovnem servisu Železarne Ravne
- revija MLADINA 1/94
- posvet ob Dnevu inovatorjev - PODIM 93 - Maribor

OSKRBA Z ENERGIJO V DECEMBRU 1993

V decembru je bila dobava in oskrba porabnikov z zemeljskim plinom od 9. do 17. 12. omejena na 2.480 SM³/h. Zato smo v času redukcije zemeljskega plina v Energetiki kurili pari in vročevodne kotle na mazut in ga za ta namen porabili 33.000 kg. Za potrebe tehnologije pa so v Metalu na ogrevnih in žarilnih pečeh poleg zemeljskega plina porabili še 8.044 kg plina butan-propan. Mazut in propan-butan smo rabili iz zalog, ker teh dveh energentov v decembru nismo nabavljali.

Proizvodnja in oskrba porabnikov s sekundarnimi energenti pa je bila v redu.

31.12.1993 zaradi pregleda vodnega rova ni bilo hladilne vode. Proizvodnja zaradi tega ni bila motena, saj obrati takrat niso delali.

V decembru smo zbrali 106,6 m³ odpadne emulzije in iz nje pridobili 12.500 kg olja za sežig. Skupno pa smo zbrali 82.500 kg odpadnega olja.

Poleg redne oskrbe z energenti smo opravili še preventivne in načrtovane preglede na energetskem omrežju in napravah.

V decembru smo nadaljevali s predelavo acetilenskega omrežja in opremili odzemna mesta za rezanje in ogrevanje z opremo za zemeljski plin. Tako sta od 9.12.1993 dalje priprava vložka in topilnica II. za razrez vložka in drugih materialov opremljeni in oskrbovani z zemeljskim plinom - namesto z acetilenom.

Ob rednih delih smo opravljali tudi usluge za Stanovanjsko podjetje Ravne.

Ferdinand Kotnik, inž.

Miroslav Garb, sekretar Sindikata Neodvisnost KNSS:

NAŠA DOLŽNOST JE, DA SE POGOVARJAMO

neodvisnost

konfederacije novih sindikatov Slovenije

SOCIALNI SPORAZUM

Delovna skupina, sestavljena iz predstavnikov ministrstva za delo, ministrstva za finance, urada predsednika vlade, republiškega zavoda za makroekonomske analize in razvoj, je v decembru pripravila delovni osnutek **Socialnega sporazuma**. Predložila ga je v razpravo predstavnikom t.im. delodajalcev (GZS, Združenje delodajalcev Slovenije), vladi RS in predstavnikom delojemalcev (sindikati).

IO sindikata Neodvisnost KNSS Železarne Ravne je na svoji seji izoblikoval predloge v zvezi s tem osnutkom in svoja stališča posredoval skupščini SKEIS Neodvisnost KNSS.

Sindikatu Neodvisnost podpira sklenitev sporazuma, pogoji, da v procesu dogovarjanja sodeluje, pa je sprejem **panožne kolektivne pogodbe in zakona o uresničevanju Kolektivne pogodbe**. Za razliko od Svobodnega sindikata, ki sodelovanje do sprejema dokumentov zavrača, pa Neodvisni meni, da lahko pogajanja o osnovnih dokumentih potekajo hkrati, saj so podpisniki isti.

Najpomembnejša za delavce in članstvo je ureditev plač. Sindikat je predlagal, naj bi bila izhodiščna plača za 1. tarifni razred 43.824 SIT, razmerje med 1. in 9. razredom pa naj bi bilo 1:3. Izhodiščnih plač podjetja tudi ne bi smela več zniževati (v preteklosti so jih do 20 odst.).

(Op.: izhodiščna plača je plača za polni delovni čas v bruto SIT brez vseh dodatkov, kot npr. za delovno dobo, delovne razmere,

izmensko delo itd.).

Lani pri plačah rasti življenjskih stroškov niso upoštevali, če je bila nižja kot 3 odstotke na mesec. Sindikat Neodvisnost predlaga, naj se pri mesečni rasti cen do 3 odstotke skladno dvigujejo tudi izhodiščne plače, najmanj, na kar je pripravljen pristati, pa je eskalacijska lestvica, po kateri bi se plače ob vsakem odstotku inflacije zvišale za 0,5 odstotka. Ko stopnja inflacije doseže 6,5 odst., določijo podpisniki sporazuma novo eskalacijsko lestvico, dotlej pa plače rastejo skladno z inflacijsko stopnjo. Plače se ne smejo zniževati, temveč se morajo valorizirati z rastjo cen v preteklem mesecu.

Zaradi različnosti panog in zahtevnosti dela so lahko izhodiščne plače različne, določene s panožnimi KP, eskalacijska lestvica pa naj velja za vse panoge in institucije v slovenskem prostoru.

V socialnem sporazumu bi morali partnerji urediti tudi politiko zaposlovanja. Delodajalci npr. zlorabljajo pogodbeno delo na škodo delavcev. Sindikat meni, da bi morali sprožiti postopek, s katerim bi pogodbeni delavci pridobili enake pravice kot tisti, ki imajo pogodbo o zaposlitvi, da bi bili torej plačani po KP, dobili bi regres, malico in plačan dopust. Prispevna stopnja naj bi bila enaka kot pri redno zaposlenih.

Načelno je sindikat proti institutu javnih del. Dela, ki jih družba potrebuje, naj vodijo za to registrirana podjetja. Sicer pa je treba poostri nadzor nad naročniki javnih del in preprečiti izkoriščanje ljudi.

V zvezi s plačami po individualnih pogodbah sindikat Neodvisnost meni, da si delodajalci plač ne morejo določati sami, temveč jih mora zakon. Plače pa

morajo biti ne glede na lastnino podjetja - javne.

Slovenska delovno-pravna zakonodaja je še nepopolna; sindikat Neodvisnost želi pospešiti njeno sprejetje s tem, da z njo pogojuje podpis socialnega sporazuma.

V solidarnostni zaposlitveni sklad naj bi vlagala vsa podjetja. Sindikat Neodvisnost predlaga, da bi njegovo funkcijo dopolnili z zakonom o **tripartitem skladu**. Po njem naj bi se funkcija zaposlitvenega sklada še dopolnjevala. Zagotavljal bi, da bi delavci v družbah, ki ne bi mogle izplačevati 100-odst. plač, dobivali vsaj 80-odstotne plače po KP).

Sindikatu Neodvisnost meni, da mora vlada v letu 1994 bdeti nad cenami infrastrukture in osnovnih življenjskih potrebščin. Pravice iz dela se zaposlenim ne smejo več zniževati, prav tako ne socialna varnost nasploh. Znižanje prispevne stopnje za zaposlovanje od 1,7 na 0,7 odst. pomeni le prenos obremenitve na druge strukturne dohodke.

DEJAVNOST NEODVISNOSTI KNSS V ŽELEZARNI RAVNE

Kot je dejal sekretar Miroslav Garb, na Ravnah veliko ljudi slabo živi, zato so akcije za občasno pomoč nujne. Predsednik sindikata Adolf Petrič je navezal stike s koroškimi Slovenci v Avstriji. Z njihovo pomočjo je v decembru več kot deset socialno najbolj ogroženih družin dobilo po 2000 ATS pomoči, do konca januarja pa je 80 družin dobilo pakete z živili. V sodelovanju z ravenskim RK je sindikat Neodvisnost v de-

cembru razdelil še 175 paketov, ki so bili namenjeni vsem potrebnim v železarni, ne glede na članstvo v sindikatu.

Sam sindikat Neodvisnost je uvedel še interno kreditiranje. Kratkoročni kredit (do 25.000 SIT na 6 mesecev) je lani dobilo okoli sto članov.

Glede plač se predstavniki sindikata pogovarjajo v vsaki družbi (in lokaciji) posebej. V večjem delu družb so bile lani plače pod določili SPK, nekatere pa izstopajo.

Ob reorganizacijah se kržijo pravice iz delovnih razmerij. Sekretar sindikata Neodvisnost je na sodišču združenega dela v Mariboru vložil 17 pritožb, veliko primerov pa je rešil prej, v pogovorih z direktorji. Žal sodišče deluje prepočasno, da bi pritožitelji lahko upali na ugoden razplet.

ČIGAVA BO LASTNINA DELAVCEV

Izvršni odbor sindikata je UO SZ in direktorju Žerdonerju predlagal, da se TRC Ivarčko brezplačno prenese v last delavcev ali sindikata Neodvisnost KNSS, ali pa naj se proda delavcem (tistim, ki bi želeli) za certifikate in neizplačani del plač (listine).

Glede lastninjenja stanovanj sindikat predlaga, da bi podaljšali rok za prodajo, v stanovanjski sklad pa naj bi imeli delavci (bivše) Železarne Ravne možnost vložiti certifikate in listine ter tako postati delničarji - lastniki sklada, ki bi ga sicer prevzel zunanji lastnik.

Po pogovoru
s sekretarjem
Miroslavom Garbom
povzela Mojca Potočnik

ZAPOSLENI

V LETU 1993

Z letom 1993 je minilo drugo leto v štiriletnem programu sanacije Slovenskih železarn. Kadrovsko prestrukturiranje in zmanjševanje števila zaposlenih sta bili glavni značilnosti minulega leta.

V začetku leta so bile izvedene organizacijske spremembe, ki naj bi omogočile čim večjo samostojnost družb in nemoten pregled nad poslovanjem. Da bi se lahko posvetili problemu proizvodnje in poslovanja, so bili iz proizvodnih podjetij v namensko podjetje izločeni vsi delavci, katerih delo v družbi trajno ni bilo več potrebno. Takšna organizacijska rešitev pa je pomenila tudi veliko finančno razbremenitev proizvodnih podjetij.

Železarna Ravne s petimi delniškimi družbami se je 1. januarja 1993 reorganizirala v 10 družb z omejeno odgovornostjo in tri delniške družbe, združene v koncern Slovenske železarne.

Iz Železarne Ravne, d.o.o. in delniških družb

Noži
Armature
Translog
De profundis
Zaščita

je nastalo 6 osnovnih proizvodnih podjetij:

Slovenske železarne - Metal, d.o.o.
Slovenske železarne - Jeklolivarna, d.o.o.
Slovenske železarne - Strojna tehnološka oprema, d.o.o.
Slovenske železarne - Stroji, d.o.o.
Slovenske železarne - Noži, d.o.o.
Slovenske železarne - Armature, d.o.o.,

6 soodvisnih storitvenih podjetij:

Energetika, d.o.o. Ravne
(Energetika se je formirala aprila 1993, po izločitvi iz Metala)
VIP, d.o.o. Ravne
Translog, d.d. Ravne
Zaščita, d.d. Ravne
De profundis, d.d. Ravne in
Poslovni servis, d.o.o.

in namensko podjetje za razreševanje presežnih delavcev

Železarna Ravne - Logistični center, d.o.o.

Število zaposlenih po podjetjih

Tabela 1

Upravni odbori družb in koncerna so za leto 1993 sprejeli plan, da v ravenskih družbah zmanjšajo število zaposlenih za 438 delavcev ali za 9,5 odst.. Zato so posamezne družbe ponovno preverile odločitve, da dela nekaterih delavcev trajno ne potrebujejo več. Izpeljan je bil postopek ugotavljanja trajnih presežkov, kot ga določajo kolektivna pogodba, program razreševanja trajnih presežnih delavcev in socialni program, ki je bil s sindikati podpisan januarja 1993. V začetku julija je 410 delavcev dobilo sklep, da jim delovno razmerje preneha po preteku 6- mesečnega odpovednega roka.

Konec leta 1993 je bilo v ravenskih družbah zaposlenih 2,8 odst. delavcev več, kot je določal plan, vendar se je število zmanjšalo že takoj v januarju 1994, ko je 121 delavcem prenehalo delovno razmerje. Dejansko se je v enoletnem obdobju število zaposlenih zmanjšalo za 321 ali za 7 odst..

Hkrati pa je v ravenskih družbah 92 delavcev v delovnem razmerju za določen čas, v glavnem so to pripravniki, ki so bili pred tem nekaj let naši štipendisti.

Gibanje števila zaposlenih med letom

Tabela 2

STRUKTURA/DRUŽBA	PODJETJA SŽ NA RAVNAH
STANJE PRIHODOV 31.12.1993	184
Pripravništvo	147
Vrnitev po mirovanju pravic	59
Prerazp. znotraj koncerna	429
Drugi razlogi	37

Vseh novih sklenitev delovnega razmerja na lokaciji je bilo 184, od tega je bilo 147 pripravnikov. 59 ponovno zaposlenim je poteklo mirovanje pravic (vrnitev iz vojske ali opravljanje družbenopolitičnih funkcij) in so se vrnil na delo

Tabela 1: ŠTEVILO ZAPOSLENIH PO DRUŽBAH

DRUŽBA	PLAN ZA LETO 1993	STANJE 01/01/93	STANJE 12/31/93	INDEX PLAN 31.12.1993	INDEX D.ST. 1.1./31.12.	DOLČAS NA DAN 31.12.1993
METAL, d.o.o.	1100	1141	1107	101	97	13
JEKLOLIVARNA, d.o.o.	410	298	342	83	115	2
STO, d.o.o.	570	542	565	99	104	30
STROJI, d.o.o.	462	493	504	109	102	9
NOŽI, d.o.o.	195	186	192	98	103	6
ARMATURE, d.o.o.	188	191	197	105	103	13
ENERGETIKA, d.o.o.	-	-	104	-	-	3
VIP RAVNE, d.o.o.	565	485	286	51	59	1
ŽR TRANSLOG, d.d.	95	135	127	134	94	-
ZAŠČITA RAVNE, d.d.	122	119	117	96	98	1
DE PROFUNDIS, d.d.	100	93	96	96	103	11
POSL. SERVIS, d.o.o.	307	174	147	48	84	3
LOG. CENTER, d.o.o.	-	760	512	-	67	-
LOKACIJA RAVEN	4179	4617	4296	103	93	92
SŽ, d.o.o.*		4	56			

v eno izmed podjetij na lokaciji. Največ sklenitev delovnega razmerja pa gre iz naslova premeščanja delavcev iz enega v drugo podjetje na lokaciji, kar za posamezno podjetje pomeni novo sklenitev delovnega razmerja in povečanje števila zaposlenih, vendar ga v tem poročilu za lokacijo prikazujemo kot razporeditev znotraj koncerna.

Prekinitve delovnega razmerja

Tabela 3

STRUKTURA/DRUŽBA	PODJETJA SŽ NA RAVNAH
STANJE ODHODOV 31.12.1993	374
Starostna upokojitev	1
Dokup let za upok. TP del.	4
Invalidska upokojitev	59
Prerazpor. znotraj koncerna	45
Sporazumno z odpravnino	182
Potek pripravništva	38
Mirovanje pravic	8
Drugi razlogi	82

Vseh prekinitve delovnega razmerja v letu 1993 je bilo 374, 45 delavcev pa je bilo med letom razporejenih v Slovenske železarnе, d.o.o.

Zanimivo je, da je bil v celem letu starostno upokojen samo en delavec, kar je bil v preteklih letih eden najpogostejših razlogov neizbežne fluktuacije, t.j. prekinitve delovnega razmerja, na katero se ne da vplivati. Z dokupom delovne dobe v preteklem letu smo namreč ta fond izpolnili za prihodnjih pet let. Dokupov delovne dobe v letu 1993 ni bilo (štirim delavcem, ki so prekinili delovno razmerje na tak način, je bil dokup opravljen že v letu 92).

Največ prekinitve delovnega razmerja je bilo sporazumnih, in to z delavci, katerih delo v podjetjih Železarnе Ravne ni bilo več potrebno - 182 zaposlenih. Veliko je bilo invalidskih upokojitev - 59 zaposlenih, in poteka delovnega razmerja za določen čas - 38 zaposlenih.

Struktura zaposlenih

Tabela 4

VRSTA PODATKA/DRUŽBA		ZAPOSLENI NA RAVNAH
ŠTEVILO DELAVCEV		4296
SPOL	M	3274
	Ž	1022
	10	537
	20	576
	30	503
	40	1458
STOPNJA	51	835
IZOBRAZBE	52	15
	61	188
	71	169
	72	12
	80	3
	DO 5 LET	264
SKUPNA	5 DO 10	764
DELOVNA	10 DO 20	1545
DOBA	20 DO 30	1420
	30 LET IN VEČ	303
	DO 20 LET	41
STAROST	20 DO 30	1020
	30 DO 40	1643
	40 DO 50	1272
	50 LET IN VEČ	320

Struktura zaposlenih se nekoliko spreminja. Predvsem ugotavljamo, da se populacija zaposlenih stara, kar je razumljivo, saj mladih novih delavcev že dve leti skoraj ne zaposlujejo. V primerjavi z letom 1991 so razmerja naslednja:

Starost	1991	1993
do 30 let	35,4%	24,7%
30 - 40 let	36,8%	38,0%
40 - 50 let	24,1%	29,6%
nad 50 let	3,7%	7,5%

Podobna razmerja veljajo tudi za delovno dobo zaposlenih.

Izobrazbena struktura je dokaj konstantna in se v zadnjih letih ni bistveno spremenila. To pomeni, da je bilo zmanjševanje števila zaposlenih razporejeno enakomerno po vsej izobrazbeni lestvici. Večjo fluktuacijo delavcev z višjo in visoko izobrazbo smo nadomestili z novimi sklenitvami delovnega razmerja - s pripravniki, tako da so v strukturi ostala razmerja nespremenjena.

Takšna je kadrovska podoba podjetij Železarnе Ravne konec leta 1993. Sanacijski program in s tem kadrovske prestrukturiranje, v manjši meri zmanjševanje števila zaposlenih, pa se bo nadaljevalo tudi v letu 1994.

Eleonora Gladež,
vodja razvoja kadrov v SŽ

V NOŽIH SE ZAVEDAJO:

Razmere na trgu zahtevajo vedno več znanja

In zato so, skladno s politiko izobraževanja, ki naj koristi tako posamezniku kot podjetju, kot sta povedali **direktorica Ivana Klančnik, oec. in inž. Antonija Segel, vodja zagotavljanja kakovosti**, lani v programe izobraževanja, usposabljanja in izpopolnjevanja napotili naslednje število sodelavcev:

- 8 v osnovno šolo za odrasle
- 12 v srednjo strojno kovinarsko šolo
- 1 v ekonomsko srednjo šolo
- 3 na tehniško fakulteto v Mariboru
- 1 na podiplomski managerski študij
- 13 v tečaje tujih jezikov (nemški jezik - 6, angleški jezik - 7)
- 20 v računalniške tečaje
- 1 v šolo za kakovost
- 9 v tečaje s področja izobraževanja za kakovost
- 17 v različne enodnevne seminarje izven Železarne Ravne
- imajo pa tudi 3 štipendiste (2 študenta ekonomije - zunanja trgovina in 1 študenta strojništva).

VODJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH:

"Naš cilj je znanje, ne zgolj spričevalo"

Izobraževanje odraslih na Srednji strojni kovinarski šoli Ravne na Koroškem že dolga leta vodi **inž. Jože Drevenšek**.

V "najboljših" letih je bilo vpisanih tudi po 150 učencev, zdaj pa jih je 72 v šestih oddelkih; največ na II., IV. in V. stopnji kovinarskega programa, še manj zanimanja pa je za program metalurški tehnik, v katerega so letos na novo vpisali le enega kandidata, sicer pa bo V. stopnjo letos zaključilo 6 odraslih slušateljev, prav toliko pa jih je tudi na IV. stopnji.

V preteklosti so bili slušatelji v glavnem delavci Železarne Ravne, sedaj pa so v manjšini. Zadnja leta so železarska podjetja z veliko zamudo plačevala šolnino.

Svetla izjema je po trditvah vodje izobraževanja odraslih na ravenski srednji šoli železarsko podjetje Noži, s katerim dobro sodelujejo.

Podjetje je skupini sodelavcev (interes je izrazilo 14 delavcev, eden je šolo že končal, dva pa sta prenehala obiskovati predavanja) podelilo t.i. ugodnosti za šolanje ob delu. Ker so imeli vsi poklicno izobrazbo, so predvidevali, da bodo srednješolski program (strojni tehnik - 10 delavcev, me-

skupaj jih je sedaj sedem. V šoli so se radi prilagodili željam dijakov, ki so zaradi ustrezne organizacije pouka zanj tudi bolj motivirani. Pri nekaterih predmetih jim nudijo tudi hospitacije v dopoldanskem času. V skupini, ki je sprva štela 25 delavcev iz različnih firm, jih je sedaj ostalo še 16, dva od njih

IZOBRAZBENA STRUKTURA

Stopnja izobrazbe	Odstotek zaposlenih
nedokončana osnovna šola	6,8
osnovna šola	20,8
dveletna poklicna šola	12,5
triletna poklicna šola	38,0
srednja šola	13,6
višja šola	5,7
visoka šola	2,6

talurški tehnik - 1 delavec) predelali v dveh letih. Izkazalo pa se je, da je tempo šolanja prehitel, zato so dodali še dva semestra -

bosta šolanje verjetno končala z odliko.

Kot ugotavlja inž. Drevenšek, je model sodelovanja z Noži vreden

Ferdo Takač je eden od delavcev, ki je ob delu vpisan v Srednjo strojno kovinarsko šolo Ravne. Povedal je: "Podjetje nam nudi možnost izobraževanja, ugodno pa je tudi to, da vsi delamo v isti izmeni. Šolanje naj bi

končali do konca leta 1994. Vsi v skupini si med seboj pomagamo, posojamo si zapiske ter se skupaj pripravljamo na izpite. Do sedaj smo brez problemov opravili vse izpitne obveznosti; upam, da bomo šolanje vsi tudi uspešno zaključili. Izobraževanje ob delu je naporno (vsak drugi teden imamo dnevno po 4 do 5 šolskih ur predavanj), vendar je mogoče, če je podpora v podjetju, družini in pri sošolcih.

posnemanja, saj zagotavlja uspešnost slušateljev v šoli. Delavci, ki so se odločili za nadaljnje šolanje, so zanj izjemno motivirani, uspešni pa so bili tudi na testiranju. Ker je bila skupina dovolj velika, so se ji predavatelji in vodstvo izobraževanja prilagodili z ustreznimi organizacijskimi oblikami, kar je sicer podaljšalo samo šolanje, vendar je le-to bolj učinkovito in uspešno. Jože Drevenšek razloži: "Naš cilj je znanje, ne le pridobitev spričevala." (Še posebej, če bodo današnji slušatelji nekoč prevzeli pomembne naloge, npr. kot tehnologi, delovodje ipd.) Večje število v izobraževanje vključenih ljudi, ki prihajajo iz istega delovnega okolja, pa "udi ustvari pozitiven učinek, ko "skupina vleče posameznika naprej". Gospa direktorica se za napredovanje svojih delavcev in delavk zanima, zato šola podjetju pošila dvomesečna poročila o poteku šolanja. Noži pa šolnino redno poravnava.

Bralci časnika Delo 3. decembra 1993 gotovo niso spregledali velikega obvestila s sloganom "Naš prispevek k razvoju Slovenije", ki je (tudi s fotografijo) sporočalo, da je v Centru na Brdu mednarodni podiplomski študij managementa (International Executive MBA) uspešno končala že tretja generacija. Upravni odbor in direktorica Centra sta še pripisala čestitke diplomantom in podjetjem, ki so jih izbrala. Za nas je pomembno predvsem to, da je bil med 22 udeleženci tudi dipl. inž. strojništva Aleš Mikeln, ki je v Nožih zaposlen v nabavni službi. Ker je prvi diplomant tega priznanega programa, smo ga zaprosili za intervju.

Direktorica Centra Brdo izroča diplomu Alešu Mikelnu

"ČLOVEK BREZ AMBICIJ JE MRTEV"

Pogovor z dipl. inž. Alešem Mikelnom, diplomantom mednarodnega managerskega študija

■ Zaposleni ste dobra tri leta, "poskusili" pa ste se že v dveh podjetjih in na različnih področjih dela. Kam segajo vaše ambicije - zlasti sedaj, ko imate v žepu diplomu mednarodno priznanega programa za usposabljanje managerjev?

"Kot dipl. inž. strojništva sem se leta 1990 zaposlil v podjetju STO. Po predčasno opravljenem pripravništvu sem delal na razvojnih projektih. Zaposlitev v Nožih leta 1992 mi je predstavljala izziv, da se preizkusim na novem delovnem področju, priznam pa, da odločitev o menjavi službe ni bila lahka, saj sem se kot razvojni inženir že potrdil. Trenutno sicer delam v nabavi, verjetno pa tu ne bom več dolgo. Kaj več o ambicijah ne bi želel povedati, pravim pa, da je človek brez njih - mrtev."

■ Kdo vas je spodbudil k študiju?

"Direktorica me je vprašala, če me zanima podiplomski študij. Nadaljevati s študijem po diplomu, zlasti na managerskem področju, pa je bila moja skrita želja. Interes je bil torej obojestranski."

■ V Sloveniji obstaja več programov za usposabljanje managerjev. Zakaj ste se odločili za Center Brdo?

"Odlučilni so bili naslednji razlogi: angleščina kot "uradni" jezik, kakovostni profesorji in aktivni način študija."

Komuniciranje (predavanja, literatura, diskusije) v tej šoli je izključno v angleščini, zato znanje tujega jezika še poglobiš. Profesorji prihajajo iz tujine, in sicer iz najboljših in najbolj uveljavljenih šol. Študij pa temelji na preučevanju primerov iz prakse (case studies)."

■ Kako je potekalo šolanje?

"Trajalo je celo lansko leto. Razdeljeno je bilo v štiri t.i. module; trije so obsegali pet tednov, eden pa dva tedna. V tem času smo bivali na Brdu. Skupaj smo imeli 850 ur predavanj oziroma aktivnih oblik dela. Delovni dan pa se ni sklenil z zadnjo uro predavanj, ampak se je prebiranje gradiva in priprava na naslednji dan zavlekla pozno v noč. Ob koncu tedna smo odhajali domov, vendar šele v soboto popoldan, pogosto pa smo se vračali že v nedeljo zvečer. Po vsakem modulu smo znanje dokazovali na izpitih."

■ Študenti pa ste izdelali tudi projektne naloge.

"V manjših skupinah smo pripravili projekte za podjetja, ki so bila zanje zainteresirana. S kolegi sem obravnaval Kovinotehno Celje."

Projekt obsega tri faze. Prva je t.i. faza industrijske analize - torej analiza industrije, branže, svetovnih in evropskih trgov, konkurence ipd. Sledi ji analiza firme - pretres njene strategije, poslovnih rezultatov, opredelijo pa se tudi problemi, za katere se v zadnji fazi poskušajo najti rešitve. (Mimogrede - v Kovinotehni so bili z delom naše skupine zadovoljni, saj je tudi druga neodvisna svetovalna skupina prišla do podobnih ugotovitev.) Na koncu sledi predstavitve

projektne naloge še v raziskovani organizaciji, povzetki na stotih straneh pa so v angleščini in naročniku izročeni v vezani obliki. Torej je projektna naloga neke vrste diplomsko delo, pisali pa smo jo med moduli, ko smo bili doma oziroma na delu, a smo se kot skupina samoorganizirali in tudi po večkrat obiskali podjetje, ki je bil naš case study."

■ Del študija pa ste preživel tudi v tujini.

"Na študijskem potovanju po Nemčiji smo obiskali štiri podjetja. Najvišji management je z nami preživel cel dan; najprej so nam podjetja predstavili, nato pa smo mi spraševali. Koristno je bilo za oboje."

Med študijem bančništva v Avstriji smo bili v petih podjetjih, treh bankah ter opcijski in terminski borzi."

■ Zanima me, kdo so bili vaši "sošolci" in kako ste se razumeli v "razredu"?

"Za ta študij se prijavi več kandidatov, kot pa jih je pozneje sprejetih, saj je treba opraviti izpita iz poslovne logike in znanja angleščine."

Študij nas je začelo 23, končalo pa 22. V skupini so bili tudi tujci (dva Albanca, en Madžar). Povprečna starost slušateljev je bila 34 let z devetimi leti delovnih izkušenj. Imeli smo le tri "sošolke", menda pa jih je v letošnji generaciji skoraj polovica. Izobrazbena raven je bila visoka, med nami so bili po trije doktorji in magistri. Izhajali smo iz različnih strok - farmacija, strojništvo, elektrotehnika, ekonomija itd."

Med seboj smo se izredno dobro razumeli, tudi začetno tremo zaradi sporazumevanja v angleščini smo hitro prebrodili."

Na Brdu je tovrstni študij doslej zaključilo 70 slušateljev, naš razpoznavni znak pa je venetski ptič z vaše situle. Srečevali se bomo trikrat letno, tisti, ki smo delali v skupnem projektu, pa imamo še bolj pogoste stike."

Sicer pa šola poskrbi tudi za osvežitvene tečaje za določena področja."

■ Iz vašega pripovedovanja sklepam, da ste bili s študijem zadovoljni.

"Vsekakor in zato program priporočam tudi drugim. Kot je poudarjala tudi direktorica Centra Purgova, ne izobražujejo za znanstveno delo, diplomanti ne dobijo naziva magister, temveč za prakso, zato je pa to študij, ki je mednarodno priznan. Šolanje je naporno, za uspeh pa je odločilna tudi podpora v podjetju in družini. Jaz sem jo, na srečo, imel."

Najlepša hvala za pogovor.

POROČILO ZA LETO 1993

VARSTVO DELAVCEV V STEVILKAH

V Biroju za varstvo delavcev je lani 15 zaposlenih za ravenske železarske družbe opravljalo naloge, ki jih predpisujejo zakoni s področja varstva pri delu, zdravstvenega varstva in ekologije.

Njihovo delo je za Informativni fužinar predstavil vodja oddelka dipl. inž. Mirko Vošner.

V povprečju dvakrat po prvo pomoč

Leta 1993 je na postaji prve pomoči zdravstveno varstvo iskalo 9975 delavcev, in sicer 2584 zaradi poškodb, drugi pa zaradi nenadnih obolenj. To pomeni, da je v povprečju vsak zaposleni vsaj dvakrat šel na postajo prve pomoči. V zdravstveni dom so napotili 448 bolnikov oziroma poškodovancev; 170 pa so poleg strokovne prve pomoči nudili tudi interventni prevoz z reševalnim vozilom. V obratih so zaradi poškodb posredovali 101-krat.

Organizirali so tudi krvodajalske akcije za zaposlene (odzvalo se je 783 delavcev) in preventivne zdravstvene preglede za 666 zaposlenih (457 jih je izpolnjevalo vse psihofizične zahteve za delo, za 185 pa so zdravniki ugotovili, da so za predlagano delo sicer sposobni, vendar z omejitvami, medtem ko se je za ostale izkazalo, da so začasno nezmožni za predlagano delo oz. so sposobni za drugo delo).

Med higiensko-tehničnimi pregledi obratov in drugih prostorov se je pokazalo, da v železarni (zlasti kot posamezniki!) še vedno premalo skrbimo za higieno in čistočo.

Tehnično varstvo se slabša

V oddelku, kjer opravljajo tudi tehnične preglede strojev, naprav, žerjavov, transportnih sredstev ipd. in tako skrbijo za varna sredstva za delo, ugotavljajo, da se tehnično varstvo slabša. Proizvodna podjetja imajo čedalje manj denarja za vzdrževanje, vzdrževalci pa se trudijo, da z omejenimi sredstvi zagotavljajo spodnji prag varnosti delovnih sredstev. Če za določene naprave ali vozila ne dobimo potrdil o varnem delovanju, je razumljivo, da jih zaposleni ne smejo uporabljati. Do kršitev še vedno prihaja. Zanje so odgovorni nosilci nalog varstva pri delu in direktorji družb.

Malo kršitev bolniškega reda

Zaradi visokega bolniškega staleža - dnevno je odsotnih okoli 200 delavcev - in suma zlorabe bolniške so junija na pobudo direktorjev družb začeli s kontrolo bolniškega reda. Kontrolorka je obiskala 542 delavcev in ugotovila 11 kršitev (predvsem neupoštevanja navodil osebnega zdravnika in neprijavljanja spremljenih naslovov bivališč).

Revizija beneficirane delovne dobe

Na ekološkem področju je bila v ospredju revizija t.i. zavarovalne dobe s povečanjem, ki jo je pripravljala komisija Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Strokovnjaki dela še niso končali, saj morajo predstaviti zlasti še zaključke o upravičenosti beneficirane delovne dobe v petih železarskih družbah.

Manj nesreč kot prejšnje leto

Kazalec stanja na področju varstva pri delu je tudi število poškodb. Lani jih je bilo 238, od tega 18 na poti na delo ali z dela. Leta 1992 jih je bilo za 12 odst. več. Primerjava pa ne sme zbuhati lažnega optimizma, saj je treba upoštevati lansko zmanjševanje števila zaposlenih, odsotnosti zaradi čakanja na delo, zastoje v proizvodnji ipd., kar je vplivalo na manjše število nesreč na delu.

Samostojna pot v prihodnost

UO Poslovnega servisa je 8.12.1993 sprejel tudi odločitev o samostojnem organiziranju oddelka oziroma njegovi privatizaciji. V kratkem bo registriran Biro za varstvo delavcev, d.o.o., ki bo opravljal vse strokovne naloge s področja varstva pri delu, nujne za zagotavljanje ustreznih ravni varnosti pri delu. Resorna ministrstva bodo novemu podjetju dala (ali pa so mu že) tudi soglasja o opravljanju omenjenih dejavnosti. Podjetje v ustanavljanju pa sedaj izvaja najnujnejše naloge iz varstva pri delu in prve pomoči. Število zaposlenih v njem bo v prihodnje odvisno od pogodb o delu med direktorji ravenskih družb A oziroma zunanjimi naročniki in Birojem za varstvo delavcev.

Sodelavcem v Birju za varstvo delavcev želimo, da bi v samostojnem podjetju uspeli!

A.Č.

KAJ DOLOČA NOVI ZAKON

O DRUŽINSKIH PREJEMKIH

KAKO DO NADOMESTILA ZA PORODNIŠKI DOPUST

V 1. št. Novic smo na kratko že poročali o tem, kako je treba po novem uveljavljati pravico do nadomestila za porodniški dopust. V Fužinarju objavljamo informacijo Centra za socialno delo Ravne v nekoliko širši obliki.

V preteklosti pravice do nadomestila za porodniški dopust ni bilo treba posebej uveljavljati; bila je samoumevna za vse zaposlene matere in je nastopila z začetkom porodniškega dopusta.

Po novem Zakonu o družinskih prejemkih (Ur. l. RS, št. 65/93), ki je začel veljati 18. 12. 1993 in ki na novo ureja področje porodniških dopustov in otroških dodatkov, pa morajo delavke to pravico iskati na Centru za socialno delo. Oglasiti se morajo 30 dni pred začetkom porodniškega dopusta na Centru za socialno delo tiste občine, kjer je sedež stalnega bivališča delavke. Tiste, ki v Sloveniji nimajo stalnega bivališča, naj iščejo pravico do nadomestila na Centru v občini, kjer je sedež podjetja.

Pravico do nadomestila morejo uveljaviti z naslednjimi dokumenti:

- z zdravniškim potrdilom o začetku porodniškega dopusta oziroma z bolniškim listom

- s potrdilom delodajalca o bruto plačah upravičenke v zadnjih 12 mesecih pred začetkom porodniškega dopusta; če je bila delavka zaposlena manj kot 12 mesecev, je osnova za nadomestilo v manjkajočih mesecih bruto zjamčena plača

- predložiti je treba tudi številko hranilne knjižice ali tekočega računa z nazivom banke, kamor bodo nadomestilo nakazovali.

KDO PLACUJE NADOMESTILO

Na Centru za socialno delo na podlagi dokumentacije in statističnih podatkov o višini in gibanju plač v Sloveniji izračunajo osnovo ter izdajo začasno odločbo, ki jo izročijo delavki in njenemu podjetju. Na osnovi te odločbe podjetje delavki izplača nadomestilo, odvede vse prispevke in davke ter za izplačani znesek zahteva refundacijo pri pristojnem Centru za socialno delo. Ko so znani vsi podatki, potrebni za dokončni izračun osnove za nadomestilo, izda Center za socialno delo dokončno odločbo o višini nadomestila, podjetje pa opravi poračun in izplača upravičenki na novo določeno nadomestilo ter razliko. V dokončni odločbi je določena tudi mesečna valorizacija nadomestil. Ta je enaka kot pri pokojninah in drugih dajatvah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Upravičenke, ki so nastopile porodniški dopust pred 18. 12. 1993, bodo prejemale nadomestilo še naprej po stari zakonodaji; to je 100-odstotna plača, ki bi jo delavka prejela, če bi delala.

Za upravičenke po starem zakonu torej podjetja še naprej pošiljajo refundacijske zahteve na stari naslov: Občina Ravne na Koroškem, Sekretariat za družbene dejavnosti in občo upravo, Otroško varstvo - porodniške.

Porodniško nadomestilo za matere, ki zanje velja novi zakon, pa bodo refundirali Centri za socialno delo v pristojnih občinah.

Vse omenjene naloge v zvezi s porodniškim dopustom bodo podjetja opravljala do 1. 7. 1994, po tem datumu pa jih bodo prevzeli Centri za socialno delo.

Vsa dodatna pojasnila je mogoče dobiti pri Jani Rotermund, po tel. št. 23 004 ali 23 399.

Pripravila M. P.

KULTURNA KRONIKA

KULTURA

Kulturna dejavnost v letu 1994 se je pričela s koledovanji o svetih treh kraljih. Od hiše do hiše je prepevalo več skupin v različnih krajih Mežiške doline. Pevci ravenskega mešanega zbora so koledovanje združili z nabiranjem darov za Karitas.

V soboto, 8. januarja, je bilo na Rimskem vrelcu srečanje rejencev in njihovih rejnikov. V kulturnem sporedu so nastopili pripovedovalec Matej Strahovnik, pevec Milan Kamnik, "čarodej" Jure Gorjanc in plesalke skupine Step.

V nedeljo, 9. januarja, je prvič v novem letu pel moški zbor Vres. Imel je uspela koncerta v Sentanelu in na Strojni.

V soboto in nedeljo, 15. in 16. januarja, so bila na Uršji gori Zimska kulturna srečanja. Planinsko društvo Prevalje je letos nanja povabilo moški zbor Vres s Prevalj, Lovski pevski zbor iz Skal pri Velenju in literata Milana Vošanka, Ravenčana, ki živi v Cerknici.

V petek, 21. januarja, so na Ravnah predstavili notni mapi s priredbami žiljski ljudskih pesmi za moške in mešane zборе. Tako je uresničen prvi del zamisli organizatorjev koroške pevske revije Od Pliberka do Traberka. Izdali bodo še pesmi iz Roža, Podjune in Mežiške doline.

V ponedeljek, 7. februarja, je bil v Koroški osrednji knjižnici na Ravnah literarni večer. Na njem so recitatorji ravenske gimnazije predstavili vsebino zbornika Naj poje ptica, ki ga je izdal literarni odbor ZKO Ravne. V njem so objavljena najboljša pesniška in prozna besedila mladih piscev, ki so sodelovali v literarnem natečaju, razpisanem ob 100-letnici rojstva Prežihovega Vrance.

M.P.

NOVE KNJIGE V KOROŠKI OSREDNJI KNJIŽNICI

Bloom, W.: Duhovni prazniki. - Ljubljana : Iskanja, 1993
Brajša, P.: Pedagoška komunikologija. - Ljubljana : Glotta Nova, 1993
Bunson, M.: The vampire encyclopedia. - London : Thames and Huston, 1993
Campion, N.: The practical astrologer. - Bristol : Cinnabar, 1993
Cena prohibicije drog : prispevki iz mednarodnega anti-prohibističnega foruma. - Ljubljana, Taxus, 1993
Crohn, P.: Windows 3.1 leicht gemacht. - Bergisch Gladbach : Lingen, 1993
Delodajalci in delavci : aktualna vprašanja iz medsebojnih razmerij. - Ljubljana : Inštitut za delo pri Pravni fakulteti, 1993
Dyer, W.W.: Življenje kot igra. - Ljubljana : Ganeš, 1993
Fortunati, P.: Prva pomoč za male živali. - Ljubljana : Kmečki glas, 1993
Gombač, B.: Skozi življenje 1./2. - Celje : Cetus, 1993

PREŠERNOV NAGRAJENEC

LOJZE LEBIČ

Rodil se je 23.8.1934 na Prevaljah, leta 1952 je maturiral na Gimnaziji Ravne, nato je v Ljubljani študiral arheologijo in glasbo, ki se ji je povsem posvetil. Izpopolnjeval se je še v Beogradu in na številnih mednarodnih srečanjih.

Prešernovo nagrado za leto 1994 je dobil za svoje bogato ustvarjalno delo. V utemeljitvi so predlagatelji zapisali:

"Skladateljski opus profesorja Lojzeta Lebiča vsebuje vrsto zrelih mojstrov, ki zaznamujejo povsem izjemne viške izvirnega slovenskega glasbenoustvarjalnega duha. Z njimi dosega slovenska glasba svoj zeleni smoter: avtonomno, izrazno bogato in izvorno govorico slovenskega skladatelja. Svetovljansko naravnani umetnik, ki zna z intuicijo lastnega ustvarjalnega hotenja odčitati topos sedanjega trenutka v svetu in na domačih tleh, izpričuje priostren čut za zakon narave in svojski odnos do dediščine preteklih civilizacij..."

Ob vseh teh visokih karakteristikah pa je profesor Lebič povsem domač človek, preprost in priazen, pravi Korošec. In to še na poseben način zaznamuje njegovo veličino.

Nagrajencu iskreno čestitamo!

"Želim si, da ne bi iskali vzrokov za ogroženost svojega jezika in kulture v drugih jezikih in drugih kulturah. Če kdo ogroža slovenščino, jo ogrožamo mi sami.

Le priznajmo si, da je jezikovna kultura in kultura govora pri nas na sorazmerno nizki ravni, skrb zanjo pa le prevečkrat propagandni moralizem. Slovenščine ne bomo ubranili tako, da jo po časopisih branimo pred tujimi izrazi, oglasnimi sporočili in begunci, ki po avtobusih ne govorijo slovensko. Želim si, da bi pri iskanju sovražnikov včasih pogledali tudi svoj obraz v ogledalu."

Iz slavnostnega govora Milene Zupancič ob slovenskem kulturnem prazniku

Gookin, D.: DOS za telebanne. - Ljubljana : Pasadena, 1993

Gostiša, M.: Kako aktivirati novi sistem delavskega so-upravljanja. - Kranj : Svet kranjskih sindikatov, 1993
Hribar, T.: Fenomenologija. Knj.1 : Bretano, Heidegger, Husserl. - Ljubljana : Slovenska matica, 1993

Hudnik, A.: Gora in človek. - Celje : Mohorjeva družba, 1993

Kraft, J.: Das Word 2.0 fuer Windows Handbuch. - Bergisch Gladbach : Lingen, 1993

Likar, A.: Uporaba mikroročunalnikov pri merjenjih. - Ljubljana : Radovljica : Didakta, 1993

Macintyre, A.: Kratka zgodovina etike. - Ljubljana : Znanstveno in publicistično središče, 1993

Meše, P.: Angleško-slovenski, slovensko-angleški slovar telekomunikacije. - Ljubljana : SmartCom, 1993

Miška, A.: Dotik večnosti. - Ljubljana : Aura, 1993

Petauer, T.: Leksikon rastlinskih bogastev. - Ljubljana : Tehniška založba Slovenije, 1993

Philipp, M.: Das DOS 6.0 Handbuch. - Bergisch Gladbach : Lingen, 1993

Pištek, Z.-V.: Tisoč najpogostejših fraz v angleščini. - Ljubljana : Mladinska knjiga, 1993

Izbor: Darja Molnar

REKREACIJA IN ŠPORT

PLAVANJE

Tudi letošnji tradicionalni mednarodni miting na Ravnah je lepo uspel, predvsem po zaslugi marljivih delavcev PK Fužinar. Na dvodnevni prireditvi, 15. in 16. januarja, se je v zimskem bazenu zbralo blizu 200 plavalcev in plavalk iz Slovenije, Madžarske in Avstrije. Posebna pozornost je veljala najboljši slovenski plavalki Alenki Kežar iz Radovljice. Zmagala je v štirih disciplinah in z Goranom Jurakom iz Celja dosegla tudi najboljša rezultata.

Od plavalcev Fužinarja sta po tri prva mesta osvojila Miha Hribernik med mladinci in Primož Abraham med kadeti. Po dve zmagi so si priplavalji Grega Paternoster, Matjaž Cepelnik in Lidija Breznikar, zlate, srebrne in bronaste medalje pa so osvojili še:

Borut Dežman, Miha Tisovnik, Špela Fras, Anja Srebotnik, Vasja Knuplež, Tonja Kos, Tanja Merzdovnik, Petra Makuc, Vanja Kumprej, Sonja Prosenč in Danica Štern.

ODBOJKA

V prvih štirih kolih drugega dela prvenstva I. slovenske lige mlada Fužinarjeva ekipa ni osvojila niti točke. Tako so bili Ravenčani po 13 kolih trdno na zadnjem mestu, z eno samo zmago, ki so jo dosegli jeseni doma proti Topolšici.

KEGLJANJE

V pavzi prvenstva, v januarju, je potekalo na kegljiščih na Ravnah, v Dravogradu in na Prevaljah prvenstvo koroške regije. Med dvojicami sta bila najboljša kegljača Fužinarja Silvo Belaj in Ivo Mlakar ter kegljalki Slovenj Gradca Majda Ermenc in Darinka Verhovnik. Vrstni red med posamezniki - moški: 1. Belaj, 2. Podojstršek (oba Fužinar), 3. Sonjak (Korotan), ženske: 1. Ermenc (Sl. Gradec), 2. Cigler (Fužinar), 3. Sabljar (Korotan).

V I. kolu državnega prvenstva Slovenije za posameznike sta bila uspešna Silvo Belaj in Majda Ermenc, ki sta se uvrstila v finale med 24 najboljših.

Na tradicionalnem novoletnem turnirju v Ljubljani sta se na odlični 7. mesti uvrstila Fužinarjeva tekmovalca Alojz Strašek in Slavka Kodrun. Na

tem tekmovanju je nastopilo nad 400 kegljačev in kegljavk. Na odprtem prvenstvu Trbovelj, kjer je nastopilo nad 160 kegljačev iz Slovenije in Hrvaške, pa se je izkazal Ivo Mlakar, ki je osvojil 7. mesto.

ALPSKO SMUČANJE

Pri Fužinarju raste novi mladi rod smučarjev in smučark, ki v tekmah za prvenstvo vzhodne regije Slovenije že pridno segajo po najvišjih uvrstitvah. Tako je med cicibankami najuspešnejša Vanja Vrvnik, ki je zmagala na dveh veleslalomskih tekmah, najprej 22. januarja na Golteh in teden dni pozneje na Arehu na Pohorju. Med cicibani je kar nekaj tekmovalcev, ki se uvrščajo med najboljših petnajst, to so: Blaž Klančnik, Miha Lajmiš, Sebastjan Karner, Miha Breznik in Andrej Hafner, med deklicami pa Maša Cernovšek, Tina Erženčnik in Jasna Rapnik.

Podobno je z nekoliko starejšimi smučarji, dečki in deklicami, kjer med mlajšimi prednjačita z odličnimi uvrstitvami Rok Šalej in Tamara Stropnik, med starejšimi pa Uroš Homan in Tilen Stropnik.

Ivo Mlakar

ŠAH

Po 22 turnirjih se je zaključilo hitropotezno prvenstvo šahovskega kluba Fužinar za leto 1993. Zmagovalec je postal Vlado Turičnik z maksimalnim številom točk - 150. Drugo mesto je zasedel Niko Ristič, tretje pa Branko Planinšek. Sledijo Marko Vrečič, Marjan Uršič, Jože Kert, Franc Rotovnik itd.

Tudi v letu 94 bo hitropotezno prvenstvo potekalo po ustaljenih pravilih. Turnirji bodo vsak prvi in tretji ponedeljek v mesecu v šahovski sobi Doma telesne kulture ob 16. uri.

Šahovski klub Fužinar je konec decembra pripravil tretji spominski turnir Hrovatič - Pešl. Memorijala se je udeležilo 46 igralcev iz klubov na Koroškem in Štajerskem. Po 15 kolih švicaškega sistema je bil najuspešnejši Velenjčan Drago Kristan z 11,5 točke, pred zmagovalcem drugega turnirja Milanom Matkom, prav tako iz Velenja, z istim številom točk, a slabšim koeficientom po Bu-

cholzlu. Tretji je bil Samo Valenčič iz Maribora s točko zaostanka. Najboljši domači igralec je bil Danilo Peruš, na 5. mestu.

V povratnem prijateljskem dvoboju na 10 deskah po ševninškem sistemu so šahisti Slovenj Gradca premagali Fužinar s 107 : 93. V slovenjgraški ekipi je bil najboljši Špalir s 14 točkami, pri Fužinarju pa Vrečič z enakim številom točk.

MV

ZAHVALE

Ob boleči izgubi **PAVLE POTOČNIK**, Svetijeve mame, se iskreno zahvaljujemo sosedom za pomoč v težkih trenutkih, sorodnikom in vsem, ki ste jo pospremili na zadnji poti, še posebej govorniku in g. županiku za opravljeni obred.

Sinova Franček, Gusti in hčerka Mojca z družinami

...

Ob izgubi dragega očeta in dedija **VILIJA JESENIČNIKA** se iskreno zahvaljujemo g. županiku in g. Florjančiču za poslovilne besede, godbi Železarni Ravne, vsem, ki ste darovali cvetje in sveče ter nam pomagali v težkih trenutkih in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

...

Ob boleči izgubi **MIHAELA GRABNERJA** se zahvaljujemo Pihalnemu orkestru ravnških železarjev za odigrane žalostinke, Mitju Šipku za lepe poslovilne besede, pevcem, županiku za pogrebni obred ter prijateljem, sorodnikom in znancem, ki so darovali cvetje in sveče in ga pospremili na zadnji poti.

Žena in sin z družino

...

Ob bridki izgubi staršev **KONRADA in ELIZABETE URNAUT** se iskreno zahvaljujemo zdravstvenemu osebju na Ravnah, v Slovenj Gradcu in v Črnečah za nego, gospodu županiku in kaplanu za pogrebni obred, ravnškemu in prevaljskemu pihalnemu orkestru, govorniku KS Javornik - Šance, sodelavcem PD Valjarna, sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje ter darovano cvetje in sveče.

Žaluojača hčerka in sin z družinoma

KADROVSKA GIBANJA

Z reorganizacijo družb, naslednic Železarne Ravne, se število zaposlenih še naprej zmanjšuje. Močno se je skrčilo v decembru in januarju. Pred božičnimi prazniki je bilo zaposlenih 4308 delavcev (glej IF št. 1), zadnjega decembra 4296, 25. januarja pa le še 4194. Največ sprememb po družbah je nastalo zaradi likvidacije Poslovnega servisa.

Stanje po družbah je bilo 25.1.1994 naslednje:

Družba	Januar
METAL	1205
JEKLOLIVARNA	373
ARMATURE	198
STO	585
STROJI	515
NOŽI	194
ENERGETIKA	104
VIP	286
POSLOVNI SERVIS	0
TRANSLOG	127
DE PROFUNDIS	92
ZAŠČITA	117
LOGISTIČNI CENTER	398

FLUKTUACIJA

SKLENITVE DELOVNEGA RAZMERJA

Od novega leta do 25. januarja so ravske družbe na novo sprejele 9 delavcev, 38 pa je bilo sprejetih iz koncerna SŽ. Delo so dobili trije pripravniki: 1 dipl. oec. v Metalu, 1 dipl. inž. str. v Nožih in 1 str. tehnik v STO. Stirje so se zaposlili za določen čas: 1 dipl. oec. v Jeklolivarni, 1 str. tehnik in 1 rezkalec v STO, 1 mehanik vozil v Metalu. V Armaturah sta se vrnila 2 delavca iz TO; 38 delavcev komercialne se je iz koncerna SŽ vrnilo v Metal.

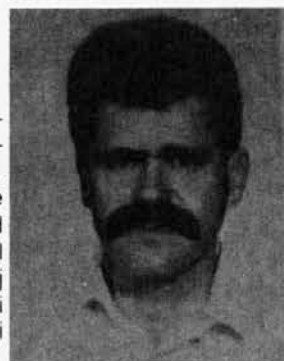
PRENEHANJE DELOVNEGA RAZMERJA

Januarja je delovno razmerje prenehalo 161 delavcem. Trije (3) so odšli v TO, 2 sta se invalidsko upokojila, 7 jih je odšlo sporazumno z odpravnino kot TP, 8 je poteklo pripravništvo, 1 je poteklo del. razmerje za določen čas, 2 sta odšla sporazumno, 138 trajno presežnim delavcem je potekel odpovedni rok v Logističnem centru.

(Po podatkih OE Zaposlovanje pripravila M.P.)

ZVONKO SKORNŠEK

1954 - 1994

Zelo težko je izbrati besede, ki bi odmerile vrednost človeškega življenja, še posebej, če se poslavljamo od sodelavca in prijatelja iz gasilskih vrst.

Zvonko, bil si zapisan poslanstvu humanitarne pomoči - gasilec, zato ti danes gasilski častni vod daje še zadnje priznanje. V naše vrste si prišel jeseni leta 1984 kot izšolan gasilec, saj si bil že prej zaposlen kot poklicni gasilec v Gorenju. Zaposlil si se v Železarni Ravne v poklicni gasilski enoti današnjega podjetja Zaščita Ravne.

Na Ravnah si pričel graditi svojo prihodnost, družino in dom. Preselil si se izpod južnih obronkov Plešivca in Graške gore na Koroško med Peco in Uršljo goro, med hribe, na katere si zelo rad zahajal. Vsakič, ko si se podal na Uršljo goro, si se lahko zazrl tja čez in videl svojo rodno grudo. V planinah si našel mir ob lepotah prelestne narave. Duševni počitek, ki so ti ga dajale gore, si potreboval pri svojem poklicu.

Po svoji redni službi si deloval kot prostovoljni gasilec. Zapisal si se enemu redkih poklicev, ki ga lahko opravljamo dan in noč. Pridobil si čin gasilskega častnika, v službi pa položaj namestnika izmenovodja. Redno si prihajal na delo in ga vestno opravljal.

Toda v še tako kristalno čisti čaši vode se lahko najde delček, ki jo skali, in ravno to se je dogajalo s tvojim zdravjem. Žal smo vsi prepozno spoznali, da si v sebi nosil prikrito klico bolezni in duševni nemir.

Tako kot v najtežjih trenutkih svojega dela v prostorih, polnih dima in sam pri reševanju ljudi in imetja, si sedaj bil svojo bitko. V nas ostaja dvom: "Si jo morda dobil?"

Tvoji družini, mami, sestri in ostalim sorodnikom gasilci izrekamo naše iskreno sožalje.

Benjamin Kotnik

SREČKO BRITOVŠEK

1953 - 1994

Lep in hladen zimski dan je danes. Vendar pa je v naravi že čutiti vonj po pomladi, po novem življenju. Zato pa je bila za nas, tvoje sodelavce, še toliko bolj kruta vest, da tebe, dragi Srečko, ni več med nami. Ne boš videl nove pomladi. Vedeli smo, da biješ težak boj s hudo boleznijo, pa vendar človek upaš in si misliš: "Saj je vendar še tako mlad, vse življenje je še pred njim!" Vendar je prišlo slovo.

Srečko Britovšek je prišel med nas jeklarje leta 1973 in je ostal z nami vse do svoje bolezni. Vsi, ki smo te poznali in te imeli radi, smo danes v mislih s teboj. Pred seboj te vidimo kot veselega in nasmejanega moža, ki je bil pripravljen vedno pomagati. Skupaj smo se potili, ko smo lili železo, skupaj smo znali pokramljati in se povesečiti. In ti, Srečko, si se znal smejati. Znal si biti vesel in srečen. Še posebnost, ko si postal mož in očka. In skupaj s teboj smo se veselili tudi mi. Ko smo te v času tvoje bolezni obiskovali, smo videli v tvojih očeh voljo in moč. Smrt pa je bila močnejša. Vzela nam je dragega sodelavca in prijatelja. Tvoja knjiga življenja se je zaprla za vedno, v njej pa je ostalo še toliko nepopisanih strani. V nas bo ostal spomin nate. Ostal boš v srcih nas vseh, ki smo te poznali, te imeli radi in te spoštovali. Zelo te bomo pogrešali, dragi Srečko.

Zeni, otrokom, mami, bratom, sestri ter vsem ostalim sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

Tvoji sodelavci

Ustanoviteljica Informativnega fužinarja je bila Železarna Ravne, sedaj pa izhaja za naslednja železarska podjetja: SŽ - Metal Ravne, d.o.o., SŽ - Jeklolivarno Ravne, d.o.o., SŽ - STO Ravne, d.o.o., SŽ - Stroje Ravne, d.o.o., SŽ - Nože Ravne, d.o.o., SŽ - Armature Muta, in Energetika Ravne, d.o.o.

Izdaja Logistični center - Informiranje, d.o.o.

Uredništvo: glavna in odgovorna urednica mag. Andreja Čibron - Kodrin, novinarka in lektorica Mojca Potočnik, novinarka Irena Nagernik, tehnična urednica Jelka Jamšek.

Tel: 0602 21-131, urednica int. 6305, tajništvo 6753, novinarki 6304.

Tisk: Grafika & Gergek Prevalje.

Glasilo se po mnenju Ministrstva za Informiranje (št. 23/128-92) šteje med proizvode, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%.

BESEDA UREDNIČE

V kolofonu ste lahko prebrali, da Informativni fužinar odslej izdaja Logistični center - Informiranje. Kaj to pomeni? Nekateri, ki ste spremljali ali sodelovali v reorganizaciji Poslovnega servisa, to veste, večina bralcev pa z novim položajem oddelka in informiranja sploh ni seznanjena.

Torej: Od 1.1.1994 Poslovnega servisa, v okviru katerega je bilo lani Informiranje, ni več. Zaposlene se nismo odločile za samostojno podjetje, proizvodne družbe pa oddelka tudi niso bile pripravljene vzeti pod svoje okrilje. Urednica, novinarka in tajnica smo postale presežne delavke, od 1.1.1994 nam teče odpovedni rok, ki ga pritožba na sklep sicer lahko malce podaljša.

O obstoju oddelka v prihodnje pa bo odločalo njegovo poslovanje v šestmesečnem obdobju. Če bo pozitivno, bomo zaposlene lahko podaljšale delovno razmerje v profitnem

delu Logističnega centra za določen čas; če pa bo oddelek posloval z izgubo, bomo delo izgubile.

Kako nam kaže v tem trenutku?

Sklenjene so večmesečne pogodbe o opravljanju t.i. storitev informiranja (predvsem Informativni fužinar in Novice) za sedem podjetij, z dvema družbama pa pogodbo obnavljamo iz meseca v mesec. Vsote, ki smo jih predvideli za plačilo naših storitev, je "druga" stran v "pogajanjih" praviloma znižala, tako da ta trenutek še ne moremo z gotovostjo trditi, ali bomo "pokrili" vse svoje stroške, v katerih predvsem materialni izdatki predstavljajo visok odstotek. Prizadevale si bomo poceniti tudi naše storitve (zlasti tisk), čeprav je treba reči, da tega v nedogled ne moremo početi.

Torej: Informativni fužinar in Novice za zdaj še izhajata (tudi Koroški fužinar bo izšel predvidoma maja ob pomoči sponzorjev). Če bo treba še bolj varčevati, bomo morali obseg glasila verjetno zmanjšati za štiri strani. Vsekakor pa njegovi ustvarjalci - skupaj z nami v oddelku - še niso vrgli puške v koruzo. Prizadevamo si razširiti krog informatorjev in sodelavcev, prenovili in okrepili pa bomo tudi uredniški odbor.

Načrtov in idej imamo še veliko, zato pričakujemo tudi od drugih, ki lahko tako ali drugače vplivajo na usodo tovarniškega časopisa, da mu omogočijo preživetje v njegovem - verjetno doslej najtežjem - obdobju življenja.

KO SO PO ŽELEZARNI HODILI ŠE TAKŠNI PUSTI ...

Maska in šemljenje sta zelo zapletena pojava. Z njima se ukvarja vrsta različnih ved, med njimi etnologija, religiologija, psihologija.

Skrivnosti mask največkrat razodevajo imena zanje. Najstarejši izraz, ki ga uporabljamo, je maska: krinka je namreč knjižni izraz. Po izvoru je predindoevropski in pomeni umazanijo, črno poslikan obraz, temno prikazen, demonski pojav. Maskara je nastala iz italijanskega

masca, v pomenu naličje pa je znana le na Primorskem. Larfa izvira iz latinskega larva, zlobni duh umrlega, šema pa sega do grškega skia, senca ali duša umrlega. Tudi drugod po svetu pomenijo izrazi za maske prednike, mrliče, duhove, okostnjake, kar jasno kaže, da so maske tesno povezane z duhovni prednikov (manistične maske). Nastanek maske in šemljenja je torej v tesni zvezi z magičnimi predstavami in s

človekovim odnosom do nezavednega. Maskiranje delimo v živalsko, človeško, rastlinsko in fantazijsko.

Prastare maske so bile iz lubja, lesa, gline, usnja, kasneje iz kovin, papirja in v najnovjšem času iz plastike ter gume in še česa.

Osnovni namen, ki ga z masko dosežemo, je sprememba identitete. Za popolno identifikacijo s tistim, kar maska predstavlja, gre pri obrednih

maskah. Drugače je seveda pri neobrednih maskah. Tu je identifikacija le delna, maskirancu ostaja zavest, da gre le za "igro". Maska daje v tem primeru maskirancu novo, a časovno omejeno identiteto. Odpira mu zlasti novo svobodo obnašanja, posebne privilegije. Maskirancu lahko poje, kriči, brunda, psuje, zafrkava druge, ne kaznovano nadleguje ljudi okrog sebe, jih žali in je, skratka, nesramen. Povečujeta se mu motorična aktivnost (skače in nori naokrog) ter vseplošna vitalnost. Ko masko sname, se to stanje prekine. Zveze med tostranstvom in onostranstvom je konec.

Nekoč so se maskirali izključno moški, prvotno pa je šlo za obrede z mitološko in ontološko vsebino. V stoletjih je postala ta podoba izkrivljena, nekdanjo vednost je zamenjala nevednost, tako da je vse skupaj prešlo v burko. Vseeno pa je tudi pri nas v pustnih šegah mogoče najti vrsto poganskih magičnih prvin, s katerimi so skušali in še skušajo ljudje vplivati na naravo. Tudi s pustom se je nazadnje zgodilo to, kar se je zgodilo še z mnogimi drugimi šegami; šemljenje za zabavo so prevzeli zlasti otroci.

(Vir: Damjan J. Ovsec: Velika knjiga o praznikih, Domus, Ljubljana, 1992)